СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 171. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 26 липня 1933. VOL. XLI. No. 171. Jersey City, N. J., Wednesday, July 26, 1933. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ВІДЗИВАЄТЬСЯ ДО НАРОДУ В СПРАВІ ЛІКВІДАЦІЇ БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНҐТОН. — Довго очікувана промова президента Рузвелта через радіо викликала в цілім краю якнайкраще враження. Пізнати це по тім, що зараз по промові зачали надходити не сотки, а тисячі телеграм з усіх сторін краю, від промисловців і робітників, котрі давали свою згоду на плян президента, в якім він взиває ввесь нарід до рішучої боротьби з безробіттям. Подана президентом розвязка є дуже проста: скоротити негайно дні праці й піднести заробітні платні.

Рузвелт зазначив, що теперішню економічну кризу спричинили самолюбні промисловці. Це не сміє тепер повторитися. Тому всі вони мусять прийняти промислові кодекси, які регулюють платні й години праці, а тимсамим обмежують конкуренційну боротьбу. Президент заявив далі, що федеральний уряд мусів взятися за провід у боротьбі з безробіттям, бо не було іншого виходу.

РОБІТНИЧИЙ СТРАЙК У ҐАЛІВУДІ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Понад 6,000 робітників покинули роботу в кінових студіях у Ґалівуді, щоби тим виявити симпатію до змагань звукових техніків, котрі добиваються страйком кращих умовин праці.

Підприємці кажуть, що вони наймуть неюнійних робітників, а платень не піднесуть, бо вони є більші ніж у якійнебудь іншій промисловости.

МІСС ПЕРКІНС ЗДЕРЖАЛА СТРАЙК.

НЮ ЙОРК. — Секретарка праці, місс Френсіс Перкінс, віднеслася телеграфічно до президента „Інтернешенел Лейдіс Гармент Воркерс Юніон" з просьбою здержати страйк яких 30,000 кравців, покі не буде виготовлений кодекс для цеї промисловости. Юнія згодилася страйк відложити. Представників юнії й промисловців візвано до Вашингтону на поновні наради в справі кодексу.

Отсе перший раз в американській історії здержано страйк наслідком інтервенції федерального уряду між робітниками й промисловцями.

ПРИПИНЯЮТЬ СПЕКУЛЯЦІЮ ЗБІЖЕМ.

ВАШИНҐТОН. — Зі взиду хаосу, який викликала спекуляція на біржевім ринку, замкнено збіжеву біржу в Шікаґо. Заразом заборонено продавати й купувати збіже по нижчій ціні від тої, яка була в четвер при замкненню біржі.

ПОСТ БЕЗ ГРОША.

НЮ ЙОРК. — Вайлі Пост, летун, котрий облетів світ двома наворотами, не знає, що має тепер зі собою робити. Хоче згодитися навіть виступати в кіні, щоби тільки заробити трохи гроша на продовжування дослідів у летництві. Та каже, що його постава й природа ніяк не підходять до театру. Заповідає, що в найблизших роках буде можна летіти літаком 300 до 500 миль на годину, але треба буде підноситись дуже високо, де є рідке повітря. Треба буде теж мати в кабінах кисень, потрібний до правильного віддихання.

БЕЗРОБІТНІ ДО ВБИВАННЯ ГАДЮК.

ВАШИНҐТОН. — Піддають урядови, щоби він платив $1 за вбиту гадину і заангажував яких 10,000 безробітних до винищення гадюк.

НЕБЕЗПЕКА У ВІДБУДОВІ КРАЮ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Ґрінфел Прайс, австралійський учений, каже, що пляни відбудови краю, які оголошує президент Рузвелт, є подібні до тих, які практиковано в Австралії. Тому він добачує в них ті небезпеки, які треба було перебороти Австралії. Він твердить, що таким пляном можна вхопити великий промисл, але важко затягнути до нього дрібних промисловців. І важко реґулювати інфляцію. Зле, як вона заскоро зростає, і недобре, як її придушується.

НЕ ХОЧЕ УСТУПИТИ.

ГАВАНА. — Опозиція розчарована мировим посередництвом американського амбасадора, бо бачить, що теперішній президент Мачадо не думає зрікатись влади.

ФИЛИПИНИ ПРОТИ ЦУКРОВИХ ОБМЕЖЕНЬ.

МАНІЛЯ. — Леґіслятура заявилася за те, що як довго острови є під американським прапором, так довго не повинні Злучені Держави відмежовувати себе від них цукровим митом.

АМЕРИКА НЕ ЗДІБНА ВДЕРЖАТИ КОЛЬОНІЇ.

НЮ ЙОРК. — Професор Ліленд Гемилтон Дженкс з Велслі Каледж доказує, що кольоніяльна американська політика не приносить користи ні Америці ні загарбаним краям. Американська форма правління не відповідає вимогам збудування кольоніяльної імперії. Це пізнати по наслідках американських інтервенцій у Санто Домінго, Пуерто Ріко, Гайті й Кубі.

КАРА ЗА ГОЛУ ПАРАДУ.

Разом 31 літ і 1 місяць мають відсидіти 25 духоборів з секти „Сини Свободи" за те, що в неділю, 18 червня, проітрилися, влаштовуючи параду наголо на гостинці коло місцевости Веригін. Між засудженими є 8 чоловіків і 17 жінок. Один із засуджених пояснював поліційному судді, що він не вважає себе винуватим, бо признає тільки Божі закони, а Бог ніде не сказав, що люди не можуть ходити голі.

Провідники паради дістали по три роки в карнім заведенню в Принс Алберт, інші подіставали по по два роки і менше, аж до двох місяців. Пять дівчат дістали по два роки. Одна з них сказала, що буде знов ходити гола, коли відсидить свій реченець. „Біблія каже, що не можна служити двом панам", пояснювала вона, „і через те ми нехтуємо канадійські закони".

АРЕШТОВАНА ЗА ВБИТТЯ СВОГО СВАТА.

Якимовичеву, жінку Антона, фармерку з Ґонор, Ман., арештовано за те, що вона вбила свого свата, 65-літнього Стефана Стельмаха. Покликана коронером комісія видала рішення, що Стельмах умер від удару дручком, який був у руках Якимовичевої.

Чотири свідки свідчили перед комісією, що бачили, як вона вдарила дручком Стельмаха на його подвірю коло 10 години ввечір 20 червня. Його забрано до шпиталю в Селкірк, однакож Стельмах вже не відзискав притомности й умер 12 годин пізніше. Констабель Номен зі Селкірк свідчив, що коли арештував Якимовичеву, вона сказала: „Я вхопила за дручок, але не вдарила його". Потім сказала до констабля: „Я бідна жінка. Я не можу найняти адвоката. Стельмах був дуже сердитий і я була сердита. Як думаєш, що я його вбила, пусти мене, а я скочу в ріку".

Син Якимовичевої оженився з донькою Стельмаха рік тому проти волі батьків. Молода пара замешкала в домі Якимовичів. Між секрухою і невісткою була вічна незгода. Стельмахи і Якимовичі мешкають тільки через дорогу. 20 червня старі Якимовичі були у Вінніпеґу. В часі їх відсутности їх син з невісткою перенеслися до дому Стельмахів. Коли старі вернулися і побачили, що діти забралися, Якимовичева прийшла до хати Стельмахів і зажадала звороту забраних річей.

Три рази приневолено її вступитися з хати. Вона вернулася ще раз, несучи великий ніж, і погрожувала, що всіх поріже. Стефан Стельмах стрітив її з патиком у руках. Якимовичева вхопила один дручок з плота і кинула ним до Стельмаха, але не поцілила. Він підняв дручок, але вона вхопила другий. Стали проти себе і тоді Якимовичева вдарила свого свата дручком по голові.

ЗАГАДОЧНА ПОШЕСТЬ.

У селі Віляндерс біля Клясену (в Тирολі) за один тиждень померли на загадочну пошесть 5 людей. Вони захоріли несподівано на високу горячку та померли до 4—8 годин. Влада зачинила церкви, школи й обмежила комунікацію в околиці.

ДОЛЯ ШПИГУНА.

У Софії на бульварі Ґрадіна знайшли в мішку трупа з петлею на шиї та картку з підписом македонської революційної організації та написом: „Така доля сербського шпигуна".

КРАЇНА, ДЕ ЧОЛОВІКАМ ПЛАТЯТЬ ЗА ШЛЮБ.

Є країна, де чоловікам платять за шлюб. Цею країною є Франція. Наслідком війни у Франції є два міліони жінок більше ніж чоловіків. Зрозуміла річ, що вони ніколи не мають надії вийти замуж. А в Франції вважається за ганьбу бути старою дівкою. З цеї причини французькі жінки вживають усяких способів, щоби здобути собі право вживати титулу „мадам" (титул замужної жінки). Звичайна річ, що як котра може здобути собі дійсного чоловіка, то не погорджує нагородою. Та інші мусять вдоволитися меншим. Для них вистарчає, щоби могли дійти до шлюбу, а по шлюбі так скоро, як лише можливо, здобути розвід. Для цього знайшлося вже споре число чоловіків, що за своє заняття обібрали женитися та розженюватися за гроші. В робітничій клясі знаходяться хлопці, що за сто франків з додатком конечних експенсів стануть з якоюнебудь жінкою до шлюбу, а потім до розводу. В середній клясі кошт набуття чоловіка є більший і доходить навіть до 50,000 франків (звиш $2,000 на американські гроші). Рекорди розводових судів служать за доказ, що куповані шлюби у Франції розвинулись у свого роду промисл.

ДУШОГУБСТВА В КАНАДІ.

Стефан Боґун, 19-літній хлопець з Кридор, Саск., признався до вбиття старого почтаря, Петра Помрула в Редбері. Почтаря знайдено неживого і з кулею в голові на почті в понеділок, 12 червня. Скоро кінна поліція дістала відомість про душогубство, взялася зараз до пошукувань душогуба і над ранком 14 червня арештувала сплячого вдома Боґуна. Він зразу рішучо відпирався від провини, однакож під його подушкою знайдено 135 долярів з украдених грошей. Опісля хлопець признався, що вбив Помрула і вкрав гроші з його кишені. Він позичив був у сусіда кріс, щоб „застрілити свиню".

13 червня арештовано у Ґревіл, Алта., Михайла Островського, якого підозрівають, що два дні передтим убив фармера Генрі Маєра з околиці Кат Найф. Маєра знайдено неживого в стодолі. Його голова була розбита якимсь твердим знарядом і його гроші теж були пропали.

Як обвинуваченого за душогубство арештовано також Генрі Суппеса з околиці Райн, Саск., недалеко від Йорктону. Кажуть, що Суппес убив свого працьодавця, Ґустава Штребеля, фармера.

ДОЖИЛА 106 ЛІТ.

В селі Кричильск, костопільського пов., недавно померла Жидівка Рифка Ґліклих, доживши 106 літ. Покійна старушка до останньої хвилини почувала себе добре, ніколи не хворіла і, як заявляла усім, такого віку дожила завдяки гігієнічному способови життя.

„ЗАКОПАВ КОМУНУ".

Недавно тому заявився один большевик-комуніст в околиці Вонда, Саск., з цілим запасом комуністичної літератури. Ходив він від хати до хати один день, ходив другий і третій, і всюди, де лише появився, дістав дуже звичайну відповідь. Остаточно став такий огірчений, що зібрав усі свої манатки, пішов під фіґуру недалеко Альвени, зложив усе і присипав землею. Він сам пропав як камінь у воду, а останки його большевицьких мудрощів вітер по полю розвіяв.

ПРОХАННЯ „НА РОЗУМ" ДО ЗЛОДІЇВ.

Злодії обікрали Вінцента Ґонзалеза в місті Манаґва, в Нікараґві. У відповідь на це він помістив у ґазетах ось-такий заклик: „Просьба до злодіїв у Манаґві: „Сердечно прошу злодіїв з Манаґви, котрі з причини недбальства поліції мають стільки нагоди до крадежей, щоб не крали в таких бідних людей, як я. Сьогодня вони оставили мене тільки в тім одязі, що маю на собі. Коли злодії будуть красти від бідних, тоді бідні мусять стати злодіями і вкінці злодійський бизнес зійде на пси".

НОВИЙ ЛІК НА ДИФТЕРІЮ.

Алабамський департамент здоровля винайшов новий, кращий спосіб поборювання діточої недуги, дифтерії. Досліди, переведені департаментом, показують, що найкраще поборювати дифтерію, роблячи тіло дитини відпорним на недугу при помочі розмножування відповідних ворогів дифтеричних бакцилів. Лікарство, яке цього доконує, зроблене з токсин, себто отруй, виділених самими бакцилями дифтерії.

ЖАДАЮТЬ, ЩОБ КОМУНІСТИ ЗАБРАЛИСЯ.

ТУРФдім дістав через суд у Вінніпеґу просьбу, щоби був ласкав забратися з дому товариства ім. Івана Франка в Тюлон, який не збудований для вжитку комуністів. Марко Ковальчук і чотири інші члени товариства внесли 19 червня до суду позов проти ТУРФдому через канцелярію адвокатської фірми Лямонт, Лейтон і Свистун. Позиваючі оповідають, що заснували цю освідню організацію в Тюлоні в 1918 р. Пізніше в її органі зявилися комуністи, які остаточно й переписали дім на власність ТУРФдому. Тепер вживають його для цілей комуністичної пропаґанди, що не було первісною цілю основників товариства.

Позиваючі домагаються звороту майна членам, які держаться первісних цілей товариства, а також щоби теперішні господарі будинку врахувалися з грошей, які були дісталися в їх руки.

ВІДКИ ПОХОДИТЬ НАЗВА ДОЛЯРА?

Назва доляра походить від німецького слова таляр. Це слово повстало в Чехословаччині. Там у долині Йоахімсталь (сьогодня Йоахимово), било колись зі срібла, добуваного з місцевих копалень, монету, яку названо „йоахімсталер", тобто монета з долини Йоахимово. Потім залишилося саме слово таляр.

В ПОЛЬЩІ НЕ ВГАВАЮТЬ КРІВАВІ СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ

СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ ПОВСТАЮТЬ НА ТЛІ ЛІЦИТАЦІЇ СЕЛЯНСЬКОГО МАЙНА ЗА ПОДАТКИ ТА ЗА РІЖНІ ДОВГИ.

ВАРШАВА (Польща). — Заворушення серед селянства в краківському воєвідстві не вгавають, а точаться далі. До преси попали відомости про нові заворушення в селі Мединька Ленчицка, повіт Ряшів, та в селі Ноцків, повіт Ропчиці. В першому селі поліція вбила трох селян, розганяючи ворохобників. Притім з обох сторін було багато поранених, а між ними комендант постерунку, який помер від ран. У Ноцкові селяни старалися відбити від поліції арештованих односельчан. Поліція стріляла в напасників, убивши шістьох. Разом з тим поранено кількох селян і поліцаїв.

Селянські заворушення повстають головно на ґрунті неплачення селянством податків та ріжних боргів з причини злидення свого господарства. Селяни стараються недопустити до ліцитації господарств своїх односельчан, а арештованих намагаються звільнити з рук поліції. Влада тепер переводить масові арешти серед селянства в неспокійних районах, шукаючи „винowних" у селянських заворушеннях. Та адміністративно-поліційним тером годі зломити селянські заворушення, коли не будуть усунені причини, які їх викликують.

ЛИТОВСЬКИХ ЛЕТУНІВ ЗБИВ НІМЕЦЬКИЙ СКОРОСТРІЛ.

Таку сензацію подають штрасбурські ґазети. Мешканці Сольдіна думають, що це правда.

ПАРИЖ (Франція). — Штрасбурські ґазети подають, що дійсною причиною загибелі литовських летунів, які летіли з Ню Йорку до Ковна, було те, що в них стріляли з німецького скорострілa. Ґазети твердять, що довкола Сольдіна (де загинули летуни), який лежить 50 миль від польського кордону, Німці мають цілий ланцюх протилітакових гармат та скорострілів, які призначені для боротьби з появою над німецькою територією „ворожих" літаків.

Кажуть, що залога одного з таких протилітакових скорострільних гнізд вважала несподівану появу литовського літака як налет на Східню Прусію ворожого літака й тому стріляла в нього. Ці гадки в Сольдіні та в околицях кружляють уперто й населення вірить їм, бо кажуть, що передтим, заки літак упав, дійсно було чути стріляння з скорострілів.

ТРОЦЬКИЙ ПОДОРОЖУЄ.

ПАРИЖ (Франція). — Троцький, який їде з Туреччини на острів Корсику лікуватися, вийшов таємно з пароплава „Болґарія" в Марселі на беріг. Для нього був приготований спеціяльний катер, який доставив його на беріг недалеко від марсельського порту. У пристані на Троцького чекали його приятелі й вороги, але вони були огірчені, коли Троцького на „Болґарії" не знайшли.

Ґазети кажуть, що Троцький ще перед поїздкою на Корсику побачиться з Літвіновом, який тепер перебуває у Франції. Троцький буде вести з Літвіновом розмови про примирення зі Сталіном і можливий поворот у Росію до активної праці. Троцького охороняють спеціяльно наняті ним чотири юнаки та французька поліція й жандарми.

МАСОВІ АРЕШТИ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Уряд переводить масові арешти серед правих та крайньо лівих лідерів опозиційних партій. Дотепер арештовано понад 500 осіб у ріжних місцях, а найбільше арештовано в столиці Мадриді. Серед арештованих знаходяться лідери анархістів, комуністів та реакційних груп, між якими є багато ксьондзів та єзуїтів.

Уряд каже, що праві й ліві партії готовилися спільно довершити державний переворот, щоби повалити поміркований соціялістично-коаліційний уряд. Влада сподівається, що до більших заворушень не дійде, бо змову викрито в час.

НЕ БУДЕ ЛАДУ БЕЗ ЗОЛОТОГО ДОЛЯРА.

БАЗЕЛЬ (Швайцарія). — На мітінґу міжнародного банку виявилося, що тепер істнують три групи держав, які не можуть погодитися між собою. Перша група домагається негайного привернення золотого мірника ріжних валют, які відійшли від нього. Друга група складається з держав, які вважають, що для міжнародного мірника ріжних валют треба приняти англійськи фунт стерлінґів. Нарешті третя група держав складається з тих держав, які лише чекають на позички та на фінансову допомогу інших держав, а тому й ставляться вони байдужо до спорів про мірник валют.

Та всі сходяться на тому, що доки американський доляр не буде стабілізований на певному золотому мірнику, доти годі сподіватися нормального грошевого обігу в цілім світі. Тому покищо всі розмови й старання міжнародного банку поліпшити світовий грошевий обіг не дають ніяких наслідків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЙМО ДОКАЗ ПОСТУПУ Й ОРҐАНІЗОВАНОСТИ

Українська іміґрація і старий край рішили взяти участь у Світовій Виставі Століття Поступу. Вони стали на тім становищу, що вже сам інтерес недержавної й поневоленої української нації вимагає, щоби на Світовій Виставі в Шікаґо було зарепрезентоване українське імя. Обовязок переведення цього діла впав головно на українську іміґрацію в Злучених Державах. Вона мала теж зібрати і відповідні на це фонди.

Для цеї цілі ведено в останнім році значну пропаґанду. Обізвалися багато громадян словами, закликами й жертвами. І не було ніякого публичного голосу проти нашої участи у виставі, а навпаки, ставлено справу так, що наша національна честь вимагає того, щоб ми заманіфестували, що наш нарід, хоч поневолений, теж вкладав свою частку у століття поступу.

Таким чином справа нашої участи у Світовій Виставі зістала вирішена нашою іміґрацією позитивно. Наслідок цього був такий, що побудовано Український Павільон і зорґанізовано виставу.

Ріжно можна глядіти на ту нашу виставу і на наш павільон. Але одно треба з правдою ствердити: що всі недомагання є у великій мірі наслідком того, що наша іміґрація не зложила на час навіть тої дрібної суми, за яку ми рішили збудувати Український Павільон і влаштувати виставу. Тому треба було будувати павільон за чужі гроші й треба було рахуватися з чужим зарядом. А щоб усунути ті недомагання, треба було павільон перебрати у свій власний заряд, себто його викупити. На це й зважилась остаточно Виставова Корпорація у тій вірі, що громадянство її у тім попре й своїми жертвами допоможе вдержати Український Павільон для Українців й для загально-українських інтересів.

Для цього не треба надзвичайного зусилля. Треба тільки **негайно засипати Виставовий Комітет в Шікаґо дрібними, але загальними жертвами, а Український Павільон буде задержаний в українських руках.** Це треба зробити **безпроволочно.** Польський Павільон перебрали вже Німці. Замісць польських, повівають там уже німецькі прапори і німецькі співаються там пісні. Це для нас наука, щоби не легковажити собі своєї справи. Наш павільон мусить остатися в українських руках. Коли би сталось інакше, то ми виказали би, що за останнє століття ми не поступили, а хіба пішли взад. Крім того зближається Український Тиждень, на який зїдуться тисячі Українців з усіх сторін. Всіх їх має повитати наш Український Павільон!

К. П.

„НАЦІОНАЛ-БОЛЬШВИЗМ" НА УКРАЇНІ

На Радянській Україні, як відомо, йде ґенеральна чистка комуністичної партії. Сталін вибрав для себе дуже вигідний момент „чистки". Коли кругом панує голод і смерть, то кождий комуніст мусить руками й ногами держатися, щоб його не „вичистили" з партії. Бо виключення з партії для комуніста тепер це майже смертний присуд. А особливо на Україні, яка з „ласки" Москви опинилася в стані нечуваного голоду й людоїдства.

Але когось же треба з партії виключити. В Росії виключають дійсних чи здогадних прихильників еміґранта Троцького, а на Україні взялися до „націонал-большевиків". Для нагінки супроти „націонал-большевиків" є. додбра причіпка:

Аджеж ще 24. січня 1933 року московський Центральний Комітет комуністичної партії ухвалив страшну постанову для комуністів України за те, що вони нібито не виконали своїх зобовязань перед „пролетарською державою" — не дали Москві стільки збіжа, скільки вимагав диктатор Сталін. Відомо, що для „пацифікації" України і Москви іслано, як секретаря комуністичної партії України, пана Постишева з диктаторськими надзвичайними повновластями. **Цей Постишев відкрив тепер на Україні „націонал-большевизм".**

Хто це такі „націонал-большевики"?

Деяке вияснення цієї справи дає нам Ф. Таран (Антін Приходько) в харківськім „Комуністі" з 15. червня 1933 року. Виявляється, що є два „націонал - большевизми": російський та український. Російський націоналістичний большевизм полягає в тому, що під покришкою „світової революції" та комуністичного Інтернаціоналу Москва немилосердно визискує всі неросійські народу Радянського Союзу, а найдужче Україну. Це знайомий Українцям тип большевика-шовініста, який р. 1918—20 палив українські книги, нищив портрети Шевченка й Драгоманова та розстрілював за українську мову, котру називав „петлюрівською".

Про цих московських „націонал - большевиків" український поет-комуніст Володимир Сосюра пише в своїх віршах:

„Рвали мою душу
Комунар і **червоний фашист:**
Другий (той, що йшов на
[Айхгорна)
Очі мав не вперед, а назад й у
[бік
Обєктивно, а по суті був чор-
[ний
Або — **націонал-большевик".**
(Збірка „Серце").

Як бачимо з цих віршів, **для Українця - комуніста московський комуніст це те саме, що „червоний фашист",** московський шовініст і гнобитель українського народу. Цей московський націоналіст-большевик для Сосюри рівнозначний з **чорним реакціонером,** бо він дивиться не вперед, а назад, хоче задержати Україну в неволі так, як це робили царі.

Очевидно, **московські комуністи не хотять визнати, що** по суті **вони справжні націоналісти й шовіністи.** Вони рішучо відкидають від себе назву „націонал - большевиків". „Націонал-большевизму" **вони дошукуються поміж українськими комуністами.** Таран пише:

„Кожен такий собі не принятий до лав комуністичної партії України, чи викинений з неї боротьбист, шумськист ходить, прикриваючись тим, що хоч він і націоналіст, але все таки „большевик".

Панове Постишеви та їхні „самоотверджені малороси" — Приходьки, Затонські, Матуїльські і т. д. замазують той факт, що **ще ніколи не лютував на Україні московський націоналісм та імперіялізм так, як тепер.** Вони в найменшому протесті, в найменшому виразі співчуття Українця-комуніста до своєї засудженої на голодну смерть нації вбачають „шовінізм". Вони за справжнього комуніста вважають тільки того Українця, який щиро помагає катам-окупантам здирати з українського народу останню латану свитину...

Ще 1926 р. на одній нараді комуністичної партії в Харкові були сказані слова про те, що компартія України „більше пристосована до боротьби з українським шовінізмом". І тепер бачимо те саме в постановах центрального комітету комуністичної партії України з 11. червня 1933 р. В цій резолюції вся увага звернена на тих комуністів, які піддаються впливам „українського націоналізму" (про московський націоналізм не сказано й одного слова!):

„До партійних орґанізацій проходили явно ворожі буржуазно - націоналістичні елементи, що через недостатню большевицьку пильність пролазили навіть до районних партійних центрів та на відповідальні дільниці радянського й господарського апарату, особливо лінією земельних і освітніх орґанів".

А коли так, то треба цих комуністів „націонал-большевиків" вичистити з партії! **Чистка почалася. Викидають майже самих Українців.** Навіть на „академіка" Скрипника були напади, навіть йому, основникови КПБУ, приписують сталінці комуністичну неправовірність!

Бо, як сказано в постанові харківського комуністичного центрального комітету, — „боєві завдання української партійної орґанізації полягають тепер у **проведенні збирання та хлібоздавання"...** („Комуніст", 15. червня).

Отже боротьба за **скибку хліба — це є головна причина „націонал - большевизму" — московського та українського.** Тільки Москва не хоче цього щиро й овтерто визнати.

Наталка Козицька.

ОДИН ЮВИЛЕЙ

Українська молодь, що не цікавиться філятелією (а філятелістів між нами небагато), мало що знає про українські марки, бо за той короткий час самостійности України ширші кола українського громадянства не встигли увійти в ближчий звязок з марками своєї держави, а після того, як українські землі опанував ворог, українські марки жиють лиш у філятелістичних катальоґах та у збірках філятелістів.

Саме в цьому році можемо святкувати **15-літній ювилей перших українських почтових марок.** Ці марки видала українська влада в липні 1918 р. у Київі. Вони мають напис „Українська Народня Республіка" й творять одну серію з 5 марок: 10, 20, 30, 40 і 50 шагів. Та велика боротьба, яку провадила наша молода держава проти ворогів, щоб утримати свою незалежність, лишила слід і на українських марках. В околицях, де перемагала ворожа сила, були наші марки або знищені, або передруковані на знак „зміни влади", а власне на знак перемоги ворога. Так, наприклад, військові відділи Денікіна в 1919 р. знищили більшу скількість українських марок. Дві українські марки, 10 і 50 шагів, дістали на південно-східній частині України передрук пореволюційних марок „35 к". і „70 к". За час панування денікінців марки 10, 20, 30 і 50 шагів були передруковані словами „Юг России" (Південь Росії!). Російські імперіялісти взагалі не дозволяли вживати слова „Україна". В той час на українській території, яку завоював Денікін, українські марки взагалі були взяті з обігу, а на їх місце прийшли марки з гаслом „Єдиная Россія". Як відомо, Україна в 1918 р. передрукувала російські марки, що були на Україні після перевороту, українським державним знаком. Та деякі з цих „зукраїнізованих" марок армія Вранґеля в 1920 р. передрукувала російським передруком „Русская Почта".

По першій серії українських марок з 1918 р. вийшла в 1919 р. одна марка 20 гривень. Її виготовлено за гетьмана Скоропадського, але появилася вона вже після нього.

Дальша серія, що вийшла в 1920 р. у Відні й складається з 14 штук, не була в обігу, бо Україну в той час уже опанував був ворог.

Большевицька влада видала в 1923 р. одну серію українських марок (єдине видання за увесь час існування У. Р. С. Р.). Ця серія, в протилежности до перших українських марок з 1918 р., що сповіщали про самостійність України, свідчила про зубожіння й знищення українського населення; це було видання „на користь голодуючим". Той страшний голод був на Україні, як відомо, в 1920—1921 рр., але Москва, яка цупко взяла в свої пазурі Україну, „поспішилася" на допомогу у формі окремого видання марок аж у 1923 р. (для голодних над Волгою видано такі марки вже в 1921 р.).

Від часу видання перших українських марок минуло вже 15 літ. Вони навіки відбили на собі величній момент нашого визволення й були не лише свідком, але, власне, учасником відродження й поновного поневолення нашої Батьківщини. Тому вони викликають не лише філятелістичний інтерес, але й глибше зацікавлення з історичного погляду, як теж є вони свого роду документами наших визвольних змагань.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩО НАШОМУ НА ЗДОРОВЛЯ, НІМЦЕВИ СМЕРТЬ.

Французька преса дивиться з підозрінням на всі реформи президента Рузвелта.

Самий поспіх, з яким робиться одну реформу за другою, робить на Французів враження, що в американській господарській системі є якась основна хиба та що президент не зуміє її направити. Французи кажуть, що ухвалені на домагання президента закони дали йому більшу владу, ніж має Мусоліні або Гітлер, а всетаки вислідів з тих законів не видно.

На думку французьких ґазетярів, президент-диктатор не може вже піти дальше вперед, і не може завернутися назад.

Та якраз цей поспіх реформ захоплює Американців і напуває їх довірям, що для поборення кризи нарешті щось таки робиться.

СТАРИМИ ДОРОГАМИ.

Большевицькі ґазети хваляться новим здобутком уряду: Балтійське море получено з Білим при помочі двох каналів, з котрих один лучить озеро Ладоґу з озером Онеґою, а другий озеро Онеґу з Білим морем. Каналові роботи виконали політичні засланці, котрі працюють під катівськими руками „ґе-пе-у," жорстокої тайної поліції большевицького уряду. Між робітниками поважне число становлять певно Українці.

Чи змінилася що Росія від часів, як цар Петро І. прочищував невські болота руками українських козаків і на їх просто кістках будував собі нову, „европейську" столицю?

Цар заслав українських козаків на невські болота як ворогів російської держави. „Комсомольська Правда" виправдує жорстокість новомодних катів, називаючи засудженців „суспільно небезпечними людьми".

ДЕ ПРАВДА ПРО НІМЕЧЧИНУ.

Як каже Ан Огер Мек Кормик, кореспондентка „Ню Йорк Таймсу", ні Німці ні заграниця не знають, що діється в Німеччині. Репортери заграничної преси в Німеччині не можуть сказати всеї правди.

Передовсім їх мало. Як репортерів мало, то вони не можуть ні відкрити, ні сказати всеї правди.

Видно, і відкривання і говорення правди забирає багато часу. Видно, ґазетярська робота це не само писання на машині, як це здається людині, що робить ґазетярам принагідні візити.

ЧИМ БІЛЬШЕ РОБОТИ, ТИМ МЕНШЕ ВИСЛІДУ.

Коли ґазетярів мало, каже Ан Огер Мек Кормик, атмосфера скоро наповняється чутками й сплетнями, яких нема кому провірити. Чутка або сплетня, яка була провірена й стверджена як сплетня, як правило, не дістається до ґазети. З неї звичайно не остається ніякого сліду. А чейже ствердження її неправдивости забрало час.

Коли нема часу провірити чутку або сплетню, то чутка й сплетня часто попадає в ґазету. Отже маємо справді парадоксальний вислід: як є менше ґазетярів, більше написано. Як більше ґазетярів, менше написано.

Тільки що в другому випадку написано багато, але... сплетень і чуток.

Для розумних людей вибір між одною й другою дорогою ясний. Для інших теж.

І. Вок.

МЯСНИЦІ

(1)

Мясниці мають свої права та свої обовязки. На щастя, веселі.

— Ну так! — сказав Франко Вомачений у Жепохрастах ч. 5. — Та коли комусь — скажімо для прикладу — здуло корову, то це погані мясниці. Як тоді може бути чоловікови весело! Таж то воно йде про кілька тисяч!

— Я вже це давно кажу! — поважно сказала Катерина Вомачена та лупала по Франку очима. — До того драба піти, хай собі забере корову назад, або хай принайменше верне кілька соток. Таж це чисте злодійство!

— Так! — І Франко Вомачений сильно пакнув із люльки. — Це легко сказати! Ми купили корову ще зараз після жнив — а тепер уже мясниці...

— Це все одно! — сказала Катерина. — Таж у нас корова не могла розхоруватися. У нас дістає корова, що їй належиться. Це в ній вже таки мусіло бути тоді, як нам її той драб продавав. Тому то він так підсміхався тай так дуже нам її благословив — злодій злодійський.

— І що тепер робитимеш?

— Що? — Катерина відважно взялася за підбоки, а очи заіскрилися їй. Піду до нього, до того драбуги. Або собі забери корову назад — або тут поклади кілька соток.

— Таж воно їй ще може перейти. Покладу на неї мокрі мішки... — Франко Вомачений якось не може погодитися з гадкою, щоби його жінка пішла до Псовід до господаря Шмидеркала, що то їм в осени на ярмарку продав корову. Таж могла би лише стиду набратися!

— Перейде — перейде! Самособою, що воно може їй перейти! — сердиться Катерина. — Та коли щось тепер не видушиш з того злодія, то потім, як уже корова буде здорова... Потім уже тобі нічого не дасть!

— Ну — колиб уже корова була здорова...

— Тай — за дорогу це варта! — неуступчиво говорила далі Катерина. — Довго тамтуди не йтиму, бож тепер там замерзло.

— Таж то маєш більше ніж дві години дороги! — відраджував їй Франко.

— Всеодно! Ще за дня зайду! А роботи тут і так не маю.

— Так! Та тепер день як би й не день! То не так, як літом у жнива...

— У найгіршому випадку я зайшла би на ніч до Погорілич, — укладає собі пляни Катерина. Вона вже рішилася на інтервенцію в Шмидеркала. — Щоправда, воно краще здалека від таких приятелів, як погорілицькі, та так переночувати...

Франко набиває собі люльку й зрезиґновано мовчить.

І Катерина вибралася в дорогу. Зараз на другий день, у понеділок.

Та коли не щастить, то нема ради! Насамперед побачила, що мусить пришити собі до спідниці підшивку, бо обпоролася, потім їй перервалися шнурівки в черевиках, потім прийшов дідусь купувати кріличі шкірки, а був такий твердий, що Катерина мусіла торгуватися з ним найменьше пів години. Колиж уже пустилася йти та вийшла з дверей, стрінулася з Мокриною Дудерихою з коршми. Ця несла цікаву новину, як то Кутникова дівчина мусіла на годину зі служби...

— Що ти кажеш! — І Катерина якстій з Мокриною вертається до світлиці, щоби все докладно вивідатися...

І так виходила тепер з дому вже під полудне. Та нещастя!...

Сонічко світило, одначе при тому було морозно. Поля, вкриті снігом, спливалися в далечі з мрачним овидом. Біла тишина налягла над усією околицею, лише нагі дерева та кущі чорнілися серед білини. А вїжджений сніг дороги під черевиками весело скрипів.

Катерина йшла спершу стрийковицькою дорогою, а потім завернула вліво на полеву дорогу, так що чимале містечко осталося правобіч. Полева дорога була менше входжена ніж гостинець, та якось ішлося. — А чоловік заощадить собі найменше годину, ніж колиб ішов гостинцем.

Та вже незабаром Катерина жалувала, що злакомилася на це заощадження. Полева дорога далі в долині перемінилася у вузький просмик, у якому видніли лише два сліди, що їх лишив віз, який тамтуди переїздив. Усього один віз. Зрештою просмик завіяний майже по коліна. Катерина мусить іти горою краєм поля та помало чалапати замерзлими грудами оранини. Вовняну хустку, що нею передше мала завинене майже все лице аж по очи, вже з лиця та з бороди відсунула, а лице їй палає, так тяженько їй іти.

— Проклятий Шмидеркало! Що то людина мусить перетерпіти! — сердиться Катерина в дусі.

Вкінци почалася ліпша дорога. Просмик вирівнався з довколичними нивами. Катерина ступає вигідно. Одначе дорога йде тепер під довжезний горб. Знову муки.

Катерина розглядається, як далеко їй до верха того горба тай трохи налякалася. На заході виступають сірі мраки. Овид потемнів. І Катерина чує, що мороз потискає. Та нічого — до вечора видержить!

Нараз запримітила три чорні точки. Так, це дорогою вгорі йдуть троє людей. Катерина зараз прискорила ходу, щоби їх здогонити. В товаристві йти краще. Один скаже це, другий те, кожен знає щось — і дорога веселіше скінчиться. Та, здавалося, що Катерина не мусить спішитися. Ті люди на горі йшли дуже помало. Три кроки вперед, а зараз два кроки назад ішов один, другий тимчасом стояв, а третій схилявся до землі. І знову пустилися, щоби за хвильку разом зупинитися, наче підчас балачки.

— Що це за дурні!? — думає собі Катерина. — Такий мороз, кожен старається бути вже під стріхою — а вони там... Це певно якісь підхмелені, що не можуть потрапити до дому. Так, цеж мясниці тай вчора була неділя — так, так, ой ті хлопи... і зроби нині маєток! Нічого не маєш, лише душу. Знаю я це, як Франко був молодший!

Катерина наближається до трох загадочних постатей, вже розпізнає обриси трох людей — а поправді лише двох. Третя постать була якась черевата-неформена. Таж це навіть не подобає на людину! Невжеж ходили би машкари? Алеж бо того тут уже давно не бувало!

Вкінці бачить Катерина ясно. Це три мужчини, а з них один має на плечах якусь чорну череввату барилку...

— Ісусе! — скрикнула Катерина врадувано. Таж це бас! Таж то музики! Це певно будуть з Погорілич! Десь учора грали, а тепер вертаються додому. — Та — дивне — чого то вони зупинилися? — сказала до себе. — Алеж бо й не дивота! Цеж мясниці! Хай молодь забавиться!

(Дальше буде).

— Як ти дійшов до того авта?
— З добродійної льотерії.
— Ти виграв головний льос?
— Ні, я уладжував льотерію.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИЗНАННЯ БОЛЬШЕВІЇ.

Нема сумніву, що визнання большевії Америкою наближаеться. Саме визнання уряду не малоб такого значіння, колиб воно не було звязане з торговельними умовами між державами. В цім і користь по стороні большевицького уряду, бо з його визнанням отвирається в Америці ринок на збут майна, загарбаного на Україні, і майна, здобутого українськими невільниками на Соловках.

Одно мусимо тямити: що торговля з Совітами є торговля з урядом, котрий силою конфіскує маєток населення, продає його по низькій ціні, а прибутків з цеї торговлі вживає на скріплення себе при владі. Помиляеться той, хто думає, що торговля з Совітами принесе полекшу населенню.

Не дивно, що большевики бажають визнання від уряду, котрий вони хочуть повалити. Це большевицька дволичність. В додатку, обставини в большевії вимагають цього, а потопаючий і бритви хапається, як каже пословиця. Також не дивно, що капіталісти в Америці ласі на дурничку, бо це бізнес, а капіталізм, так як большевизм, не знає державних границь. Але дивним є, що демократичний уряд у змаганню з депресією дався зловити на гачок большевицьких агентів і американських капіталістів. Бо торговля з Совітами значить видалення американського робітника з праці. Про це може засвідчити конкуренція большевицького вугля з американським. Це нехай запамятають і наші майнери твердого вугля.

Проти визнання большевицького уряду протестують визначні Американці, маючи на увазі долю, яка стріне американського робітника в нерівній конкуренції з поневоленим робітником Совітів.

Ми, американські Українці, маємо більше причин протестувати. Як робітникам, нам іде про задержання куска хліба, про задержання людської гідности. Як Українців, нас болить кривда, заподіяна червоними катами нашому народови. Масові розстріли, Соловки, виселення наших братів з рідної землі повинні вбитися в память американських Українців і всі як один повинні ми звернути увагу президентови на негідність большевицького ката торгувати українською кровю. Ану, братства і товариства, і Ти, українська молодіже, скажіть своє слово, щоб Америка нагадала собі, з ким має до діла, навязуючи зносини з большевиками!

Г. Герман,
Вілкс Баре, Па.

—o—

LOOKING FOR WORK.

My father died in 1932, leaving me an orphan 17 years of age. He had struggled to give me a descent education, and had therefore no money on his death. I had then to leave the school and to seek employment.

I read the employment advertisements of five papers daily, and followed up any advertisement that held out some chance of a job. But, alas, what were the experiences of eight months. I have had a great variety of jobs, but each of them proved to have some catch or other. Usually, I got a job of canvassing, which looked quite promissing at first but proved to be a fake in the end. I wandered from one job to another, often the second being still worse than the first. I kept on applying for more jobs, in hope of some lucky streak. Now I am simply at the end of the rope. If I were to describe experiences you might not believe me. What shall I do?

Excuse my initials,
J. F.
Phila., Pa.

(What can you do? It is hard to advise, and yet what other advice could be possible than to try on? Perhaps, some of the readers of this paper might find a way out for you. As to writing your experiences, why not write them? It might relieve your feelings and it might serve as an instructive lesson to other readers. As long as you know your experiences to be true, they will be believed by all who know life. There is no need of worrying that some one might not believe them.—Ed.).

—o—

SPECULATION.

The past week's activity of the stock market indicates plainly that the speculative people of these United States, despite the old addage "a burned child fears fire," are still, speaking figuratively, laying with fire. The unreasonable use of the liquor stock due to the demand and limited offerings soared prices skyhigh.

The reaction that comes on the eve of repeal in two of the former strongholds of the prohibitionists, Namely, Alabama and Kansas brought a wave of selling that caused all of the other market stocks to rest sympathetically.

It will be but a few days until some new leader in stocks will begin paving the way for another rise. Those who were unlucky enough will stay in their own back yards until they see what is in their opinions a chance of getting into the easy money.

Speculation and a chance to get rich quick is a temptation to all of us. We throw all of our years of learning thrift and care to the winds. We are blinded by the illusion of former profits made by someone else, in strange cases even ourselves.

The question of what will happen next is one that you can guess as will the most eminent banker. Our busisess conditions are good and if people would stay in their own back yards and not put their fingers into too many pies, this speculative trade, unreasonable change in prices and trend of events, would begin prosperity.

William Senenko,
Astoria, L. I.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В справі зїздів і орґанізування молоді. — (У відповідь п. Володимирови Пипюкови з Алентавн, Па.).

У редакційній відповіди, даній о. Ковальчикови, було сказано, що ми не маємо нічого проти того, щоби дієцезії орґанізували молодь при своїх церквах. Тим чином ми не виступали проти зїзду молоді, скликаного заходами православної дієцезії, як не виступаємо проти конґресу католицької молоді, який плянується в Шікаґо. В однім і другім випадку ми обмежуємося до занотування самих подій як новинок з українського життя. Зате даємо більше місця такому орґанізуванню молоді, яке стоїть на загально українськім становищу і не висуває на перше місце справи релігійних переконань молоді. Отсе наше відношення до справи орґанізування молоді виходить з самого характеру У. Н. Союза і його орґану, статута орґанізації та напряму, який ухвалює конвенція для „Свободи". На нашу думку, найбільшою перешкодою в орґанізуванню молоді є те, що старше покоління втягає молодь у ті політичні й релігійні спори, які відбиваються болючо на старшім поколінню, і від яких треба молоді держатися осторонь, якщо вона має набрати запалу до праці на українськім полі. Коли ми у самих початках орґанізування нашої тут родженої молоді не будемо надавати тій орґанізованности загально-українського характеру, а тільки надаємо її характер релігійний, тоді ми її поділимо на ворожі табори у самім зародку, а це не може добре відбитися на молоді, тут родженій, яку виховано в американських і канадійських школах в дусі релігійної толеранції.

— Чи ви читали останні вірші нашого приятеля Лебідя? Такі вірші сипле він попросту з рукава.

— Треба би йому позашивати рукави.

ПРОТОКОЛ

З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

(21)

ДРУГИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Серед цеї конкуренції кожда з суперничих орґанізацій пробує опертися на ще іншу орґанізацію. Одна хоче спертися на церкву та священиків, друга на соціялістичний рух, ще інша на комунізм. Кожда видає ґазету, яка заступає якісь політичні погляди, і через ці погляди входить у суперечку з орґаном У. Н. Союза. Ось-таке є тло ґазетярської роботи серед української іміґрації в Америці, тло, яке наші читачі часто забувають. Вони хотіли би бачити згоду між ґазетами, їх разять міжусобні боротьби, вони закликають до згоди, до спільної праці. Та ця згода була би можлива лише тоді, якби не було конкуренції, якби не було суперництва, якби не було стільки ріжних орґанізацій.

Конкуруючі з нами орґанізації часто говорять про потребу згоди, часто осуджують боротьбу, яку, мовляв, починає наш орґан, але коли Шановні Делеґати приглянуться, то побачать, що орґан У. Н. Союза не займавсь іншими орґанізаціями, тільки своєю, зате інші орґанізації займалися часто не собою, а нами. Наш орґан не підносив голосів про інші орґанізації, ні про господарку їх урядів, навіть як який урядник грав орґанізаційними грішми на біржі; але інші орґанізації пускали про нашу орґанізацію найріжніші чутки, писали про замороження фондів, про надуживання власти урядниками, і таке інше. Головно комуністи розпустили язик, після своєї засади: старайся захопити чуже, а як не вдасться захопити, старайся його знищити. В той спосіб вони пробували зневірити наших членів до нашої орґанізації, а потім загнати їх до своєї, большевицької орґанізації. І тому орґан У. Н. Союза був приневолений у першу чергу боронити Союз перед наклепами цих ворогів.

До цеї акції прилучився навіть один радний У. Н. Союза, тому орґан У. Н. Союза був приневолений виступати проти цього урядника. Очевидно, це не могло відбитися добре на Союзі, але орґан в імя добра орґанізації не міг потурати шкідникови тому тільки, що остання конвенція не дивилася добре, кого вибирає до уряду У. Н. Союза. Цей інцидент дав орґанови нагоду дати неодну практичну лекцію, як треба добре дивитися за тим, кого вибирати до уряду.

Обороняти У. Н. Союз треба було не лише тому, що були напасти, але й тому, що самі члени орґанізації не можуть, або не хочуть, її обороняти. Наші члени ще не все розуміють добре обовязки головного уряду. Вони не розуміють, що головний урядник покликаний боронити орґанізацію на кождому кроці, запобігати всякій можливій шкоді орґанізації, а не їй шкоду робити, не пускати про неї шкідливих чуток, але всякі чутки перечити, з місця збивати. Коли головний урядник їздив з наклепами на інших головних урядників У. Н. Союза, то богато членів і відділів, замісць його за це судити, як зробили би люди, вироблені орґанізаційно, не тільки цього не зробили, але й ще збори для нього влаштовували, щоби він міг свої чутки ширити та свою кириню в орґанізації робити. Одні запрошували на орґанізаційні збори комуністів, а другі запрошували ворожих нашій орґанізації священиків.

Коли в Америці настала кріза безробіття, то вороги звичайно закидували Союзови, що він не дає допомоги безробітним. Подавали ріжні фантастичні пляни вживання фондів Союза, рахуючи на те, що такі пляни подабаються людям, які не розуміють, або не схочуть розуміти, статутів орґанізації, ні законів стейтів про запомогові орґанізації. Орґан мусів розясняти демаґоґію такого поступовання та показувати, яку запомогу може дати орґанізація.

Кріза й безробіття висунули на перший плян в орґанізації думку злуки відділів У. Н. Союза та реорґанізацію способів обезпечення. Це заставило редакцію обговорювати широко ці справи на сторінках орґану. Велику частину праці сповнила сама Головна Канцелярія через „Орґанізаційну переписку", але й редакція до цього мусіла додати свою пайку, головно через вияснювання сути обезпечення в цілій низці відповідних статей. При тій нагоді орґан старався викликати свобідну дискусію про ці справи самих членів орґанізації. Відомо, що справа асекурації це справа мало відома не тільки серед наших робітників, але й серед інших робітників Америки, та й не лиш робітників, і тому їх голос не міг мати наукової основи. Всетаки це було важне як вислів почувань і настроїв членів.

Зате вже з більшим авторитетом могли говорити члени про питання, де мала би відбутися конвенція Українського Народного Союза. В околиці Шікаґо піднято, щоби конвенція відбулася в Шікаґо, бо там має відбутися світова вистава. Інші члени спротивилися тій думці. Вийшла дискусія, не все зрівноважена, але всетаки незвичайно корисна, як спроба вирішувати справу орґанізації дорогою вільної дебати між людьми противної думки. Справа, як відомо, була вирішена постановою конвенції й редакція не мала потреби забирати голосу, поки за проєкт не заявилися стільки людей, щоби це оправдувало уряд піддати проєкт під голосування всіх членів. Богато членів за те не заявились, і справа не перейшла навіть як внесок. Та це не перешкаджало ворогам орґанізації пускати найріжніші чутки й сплетні, щоби тільки шкодити орґанізації.

Як орґан У. Н. Союза, „Свобода" мусить займатися всіми справами, які цікавлять членів У. Н. Союза.

Ці члени це переважно іміґранти. Отже орґанізація мусить займатися всіми питаннями іміґрації й іміґранта. Вона дивиться за тим, щоби на час дати іміґрантови знати про всякий небезпечний проєкт у законодавстві та візвати його до протесту. Вона веде ґазетну кампанію проти всяких заходів визискувати іміґранта економічно чи політично, або гнобити його при помочи спеціяльних американських орґанізацій. Хоч ґазети часто мовчали, „Свобода" нераз підносила голос проти відомої орґанізації Ку-Клакс-Клен, що пробувала шукати наживи через злуку всіх людей, які відчувають ненависть до іміґранта як до чужинця на американській землі. Вона займалася всякими заходами коло орґанізації політичної сили українського іміґранта, як теж ріжними заходами коло орґанізації й консолідації українських політичних клюбів. „Свобода" не була партійна в американській політиці, попираючи раз одну, раз другу партію, як ця партія в даний момент пропонувала щось кориснішого для громади від другої партії.

Члени У. Н. Союза це в більшости іміґранти, які вже думають тут лишитися. В більшости вони теж робітники, з робітничими інтересами. Які це їх інтереси, це було завданням ґазети їм показати. Треба було зробити їх свідомими великих перемін у розвою американської суспільности, через які робітникови стає щораз трудніше переходити до інших кляс. Треба далі вказувати, де лежить інтерес робітника та як цей інтерес обороняти. З одного боку проти цього повставали люди, які противилася тому, щоби робітники розуміли свій інтерес як робітники, а знову крайні люди зліва хотілиб, щоби ґазета станула за робленням перевороту в Америці на взір Росії. Наша ґазета показувала з одного боку на шкідливість байдужности робітників до оборони своїх інтересів, а з другого боку на шкідливість крайно лівої тактики. Вона кликала робітників боронити свої інтереси, добиватися підвищення платні, боротися проти заходів обнижити платню, проти зниження платні, погіршення умовин робітничої праці, тощо.

Однак у нашому народі на іміґрації крім робітників є ще люди інших кляс. Богато з наших людей займаються торговлею. Є вже професійні люди, і буде їх щораз більше, як підросте молодь, і є вже люди, які пробують орґанізувати бизнеси як підприємці. Для них усіх ґазета теж мусить щось дати, бо нарід, коли має стати модерним народом у повному розумінню слова, мусить видати з себе всі творчі кляси.

Наш іміґрант, навіть як він уже рішиться оставатися в Америці назавжди, жиє ще інтересами краю, цікавиться боротьбою українського народу проти наїзників української землі та його прямування до остаточної ціли, до самостійности. Тому й ґазета мусіла цікавитися всіми проявами українського життя на іміґрації, які мають відношення до цих інтересів, помагати всяким протестаційним акціям, як у справі пацифікації в 1930. році, та помагати всяким збіркам на старий край, як Рідну Школу, Інвалідів, політичних вязнів, активну боротьбу, тощо. Ґазета цікавилася біжучими справами в краю і, хоч вона не мішалася в партійну боротьбу між партіями в краю, то піддержувала з природи річи ті течії, які відповідають широким демократичним настроям серед членів Українського Народного Союза.

Наша ґазета знаходиться в порівнанню з американською пресою ще в тому виїмковому положенню, що від ґазети й ґазетярів ждеться не тільки нотування фактів публичного життя, але і їх творення. Редактори мають крім писання займатися ще їждженням по вічах, зборах; вони мають промовляти на святах, брати участь в демонстраціях. Якби вони цього не робили, то це було би зроблене без них, часто в невідповідний спосіб, часто ворожими руками, у ворожих інтересах. Через брак у нас відповідних інституцій редакція часто сповняла функцію політичного бюра, пропаґандивного бюра. До неї заходили всякі делеґати з краю, чужі й свої. Від неї ждали орґанізування відчитів, зїздів і тому подібних справ, для яких в інших народів істнують спеціяльні інституції. Члени редакції мусіли виїжджати в делеґаціях, виголошувати промови на партійних зборах, посвячуваннях народніх домів, і таке інше.

Редакція, очевидно, не може робити цеї роботи й вона мусить з часом перейти на відповідні інституції. Покищо редактори можуть тільки приготовляти це, а приготовляти це можуть, показуючи, як інші народи роблять такі справи, піддержуючи відповідні зусилля серед нашого народу та здержуючи, наскільки це можливо, невідповідні заходи в нас. У цій справі редакція старалася послугуватись осудом як найменше, бо вірить, що добрий приклад та признання за добре діло богато скорше веде до цілі, ніж осуд. Через те теж редакція старалася дати в ґазеті місце людям, що хочуть самі розглядати всякі біжучі справи. Час від часу в ґазеті розводилися довші дебати над ріжними питаннями. Редакція пускала тоді дописувачів свобідно, а часто подавала до дописів свої уваги, щоби в цей спосіб навчити практично дописувачів, як розбирається розумно такі справи. Деколи редакція довго не забирала свого слова, щоби дати дописувачам висказатися, як можна найсвобідніше.

Щоби повести цей відділ дописів, редакція витратила незвичайну масу праці. Тут наперед треба вважати, щоби не було образи чести, а відомо, що навіть при найкращій увазі такі випадки трапляються, й нема ґазети в Америці, яка не мала би на судовій дорозі яких клопотів. Нашим людям часто діються кривди, вони пишуть до ґазети свої жалі, і ґазета обовязана виступити проти такої кривди. Та, на жаль, часто люди вдоволяються самим дописом, і вони вже не хочуть далі доходити правди. Крім правної сторони є ще питання правди. Люди мусять навчитися писати правду, а не критикувати безпощадно, без уваги на правду, свого ворога та хвалити, знову не оглядаючись на правду, свого приятеля. Труди, які редакція в цьому напрямі поклала, їй виплатились, бо якраз наша ґазета вспіла виробити собі вже цілу низку, як на аматорів, досить добрих дописувачів.

Спеціяльну частину праці присвятила редакція увазі нашої молоді. Ще за останьої конвенції наша молодь нашої ґазети до рук не брала. Ми пробували на всі способи цю молодь приєднати, але це нам ніколи не вдалося. Ще перед останньою конвенцією редакція взялася за видавання діточого журналу. При видаванню цього журналу англійською мовою редакція поклала собі за ціль не накидатися зі своїми думками молоді, а представити їй у відповідний спосіб, яка гарна українська земля, котру так люблять її батьки, яка гарна українська природа, яка славна українська історія й боротьба за істнування українського народу, які мудрі українські мислителі, які глибокі українські письменники, яка зворушлива є українська музика, яка гарна українська мова, одіж, хата, і так далі. Цей журнал робив свою роботу непомітно, як все такий журнал її робить.

Рівночасно редакція бачила, що цього замало, і тому вона стала вести іншу роботу в ґазеті. Наперед ми почали поміщувати звідомлення чужих ґазет про Україну й Українців. З них українські діти пізнали, що українська справа це справа, якою цікавиться світ. Далі діти побачили, що українська визвольна боротьба має в світі широкі симпатії. Потім дано дітям нагоду поміщувати про себе й своє життя всякі вістки по англійськи. Діти могли читати вістки про орґанізацію клюбів, про спортові виступи, про свої концерти, закінчення шкільних років, надання наукових степенів, тощо. Далі дозволено дітям висказувати свої думки зовсім свобідно, щоби діти скидали з себе страх перед публичним виступом та набирали відваги говорити свої думки, почування та змагання й обстоювати їх розумними арґументами, як це практикується в американськім життю.

Ця вся робота знову лягла на редакцію спеціяльним тягаром, та хоч та праця покищо не дала великих наслідків, вона проломила вже леди. Праця та має спеціяльні трудноші. Передовсім наша молодь, беручи в руки наші публікації, не знає, серед яких умовин їх видається. Вона знає подібні американські публікації, і з ними порівнує наші. Відомо, що наші представляються в порівнанню слабо, бо не мають відповідних сил, не мають стільки капіталу. Зарадити цьому може лише конвенція, коли знайде на це фонди, а потім члени й орґани У. Н. Союза, коли представлять молоді, серед яких умовин, з якими засобами робиться цю роботу.

Після звіту головного редактора „Свободи" предсідник конвенції віднісся до присутних делеґатів з закликом, щоби вони всі зголосились у гол. фін. секретаря й касієра У. Н. Союза та підняли по 25 дол. на зачет їх дієт.

Делеґат 62 від. ставить внесок, попертий дел. 67 і 361 відділу, щоби решта головних радних не відчитували свойого звіту, який і так є видрукуваний у звіті головного уряду, та є до розпорядимости кождого делеґата. В справі цього внеску забирали слово контрольор о. д-р Клодницький, гол. фін. секретар Слободян і головний радний Малевич, які зазначили, що обовязком головних урядників є здавати звіти з їх чотиролітньої дяльности, а обовязком висланих відділових делеґатів є їх уважно вислухати і зробити відповідні висновки. Тоді делеґат 270 відділу поставив внесок, попертий делеґатами відділів 202, 112, 102 і 56, щоб замкнути дискусію над цею справою, а звіти продовжати далі в такому порядку, в якому вони є намічені в програмі.

Опісля слідувало проголошення головним фінансовим секретарем концерту, який улаштовують відділи Союза в Дітройт на честь конвенційних делеґатів.

Початок нарад на слідуючий день назначено на ту саму пору, яка була ухвалена попереднього дня. При кінці прочитано привітні телеґрами, які надіслали на конвенцію отсі орґанізації й поодинокі особи: від. 284 У. Н. Союза в Іст Сейнт, Ілл.; від. 317 в Сиракюз, Н. Й.; від. 132 в Мікіспорт, Па.; від. 84 в Савт Порт, Конн.; від. 206 у Вунсакет, Р. Ай.; від. 105 у Филаделфії, Па.; від. 217 у Рачестер, Н. Й.; від. 127 у Бофало, Н. Й.; Тов. Українсько-Американських Горожан в Филаделфії, Па.; від. ОДВУ ч. 12 в Филаделфії, Па.; суддя Генрі Бекендоч в Юнґставн, Огайо; адвокат Антін Крижан у Юнґставн, Огайо; Українсько-Американський Клюб у Юнґставн, Огайо.

На тім закінчено того дня конвенційні наради.

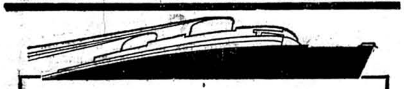
(Дальше буде).

МРІЇ НОЧІ.

Ніч... Тихо... спить село,
На небі сяють зорі,
Розсілись срібним піском
На синім морі...
Дрижать на осиці листки,
Смереки на збочу чорніють,
Так тихо — ніч свята,
Ліси і гори мріють.
І мрію я про зорі ці,
Нескінчені простори,
Де їх кінець — нема, нема...
Безкрає синє море.
І думка туди не дійде
В границі Твої, Боже,
І вір, не вір, що розум наш
Всього дійти — не може...
Хоч скаже, хтось — „я знаю все",
То він мало що знає,
Бо все те лиш теорії:
Знання границь не має.

Дм. Захарчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Річні збори Української Виставової Корпорації.

Дня 19. липня ц. р. відбулися в салі „Синів України" річні збори Української Корпорації Світової Вистави в Шікаґо. На збори прибули кілька соток шеровців. По провіренню леґітимацій голова Корпорації, д-р Мирослав Сіминович, відкрив збори короткою промовою, в котрій накреслив дотеперішню працю Корпорації, підчеркнув великі трудноті, яких Корпораціїя зазнала в своїй діяльности, а одночасно підніс, що поза всякими трудноцами Корпорація таки сповнила те велике діло, за яке взялася, бо поставила на Світовій Виставі в Шікаґо власний Український Павільон, який, на загальну думку чужинців, одноголосно вважається одною з найбільш характеристичніших будівель на Виставі.

Промова д-ра Сіминовича, а зокрема його заклик до конструктивної критики з оминенням всякого руїнництва, надали зборам відразу поважний характер.

По промові голови забрав слово рекордовий секретар Корпорації, п. Стефан Куропась, який відчитав докладний звіт з цілої діяльности Корпорації від самого її заснування. З цього подрібного і обґрунтованого звіту члени Корпорації довідалися конкретно про всю величезну працю,яку Корпорація виконувала серед надзвичайно тяжких обставин, а яка коштувала більшости директорів Корпорації особисті жертви, а нераз і немалих прикрощі.

Наступним референтом був п. Юрій Небор, фінансовий секретар Корпорації. Він здав фінансовий звіт, який буде окремо оголошений у нашій пресі. По загальнім справозданню фінансовім виступили: зі звітом каси п. Тарас Шпікула у контрольна комісія в складі пп. Л. Тягнибока, В. Ковалика та пані В. Остапчукової. Осібний звіт здав п. Т. Фльора, рахунковий знавець, котрий провірив ціле діловодство.

Опісля присутні, на запрошення голови, д-ра М. Сіминовича, ставили фінансовому урядови корпорації вичерпуючі запити, на які дістали задовольняючі відповіди.

По скінченню запитів і пояснень та обширній дискусії над фінансовою господаркою Корпорації виступив з довшою промовою редактор д-р Володимир Левицький, котрий кілька тижнів тому на просьбу Корпорації перебрав справу провадження Українського Павільону та занявся його фінансовою санацією, що стало дуже наглою справою наслідком невдалого експерименту із спільною господаркою разом з контракторами.

Звіт д-ра Левицького про фінансове положення Українського Павільону скріпив твердий намір шеровців поступати вперед зі справою викупу Павільону. Підчас збірки виступив з промовою редактор д-р Лука Мишуга, який прибув на збори Корпорації з Джерзи Сіти та додав присутним ще більшого завзяття у змаганнях вдержання Павільону в українських руках. А треба додати, що на зборах було багато членів Українського Народного Союза. Одночасна присутність представників наших найбільших народніх орґанізацій в Америці і їх таке щире співділання в цім спільнім народнім ділі, на яке склали жертви і дали поміч Українці ріжних політичних переконань, зробила незвичайно гарне враження на всіх присутних і ще більше запалила їх до справи. І вже з того боку усі присутні витали їх надзвичайно сердечно.

Збори одноголосно ухвалили далі енерґійно боротися за задержання Павільону в українських руках та покликати цілу українську кольонію в Америці і Канаді до збіркової акції для повного сплачення Павільону.

Дотеперішній дирекції Корпорації дано вотум довіря та вибрано її наново в повнім складі одноголосно до дальшого провадження справ Корпорації. По перевиборі дирекції забрав голос п. Василь Авраменко в справі Українського Дня. А передтим сказав ще кілька слів адвокат Корпорації, Богдан Пелехович, який пояснив зборам кілька точок правного характеру.

Голова Корпорації, д-р М. Сіминович закрив збори в год. 1.30 вночи, подякувавши присутним за довіря й одноголосне рішення далі чинно піддержувати Виставову справу.

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,

9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

—o—

ГВАЙТ СТОН, Л. АЙ.

Жіноцтво орґанізується.

Дня 20. липня загостила я до місцевости Гвайт Стон, яка положена недалеко від Ню Йорку. Мене повідомлено, що місцеві Українки мали там довгі літа товариство цілком самостійне, яке, як це звичайно буває, розбилося через якісь малі непорозуміння. Я прийшла до одної з давніх членниць товариства і по виміні наших думок пішли ми до інших членниць і скликали їх до хати знаної всім пані Жарської. Тут переломлено перші леди давного непорозуміння і скликано збори всіх жінок на 20 липня. На тих зборах говорила я про цілі орґанізації ОДВУ і потребу участи української жінки в праці тої орґанізації для відродження нашої держави.

Прибули на збори 14 жінок і всі вони прирекли стати до праці з ОДВУ.

Місцевість Гвайт Стон є дуже чародійна, уся в деревах, городах і цвітах. Тих останніх всюди повно перед кождою хатою. Все у зелені, аж душа радується, як прийти тут з брудних мурів Ню Йорку.

Майже кожда українська родина має тут свою хату з соняшним ґанком, гармонійними килимами, барвистими кріслами і „Свободою", що лежить на кріслі. Видно, що тут самі Союзовці.

Є тут 3 фабрики для жінок, велика оранжерія цвітів, де наші люди працюють. Заїхати можна з Ню Йорку за 10 центів.

Добре було би, щоби більше наших людей подумали над тим, щоби перенестися з димлячого мрачного Ню Йорку до цеї гарної місцевости. Кождий має тут городець з яриною і аж мило поглянути, як запопадлива українська господиня гарно його обробляє.

Є надія, що нове товариство притягне тепер до себе ввесь місцевий жіночий загал, а це вийде на хосен громади жіноцтва й народньої справи.

А. Середа.

П. Ікалович.

ТУРКИ ПІД ВІДНЕМ.

Обступили Турки Відень
Кругом, як ті пчоли,
День і ніч штурмують мури,
Хтять поґанці крови.

Всюди гамір, всюди крики,
Люди утікають,
Плачуть діти маленькії,
В церкву поспішають.

На коліна припадають,
Молитви читають:
„Поможи нам, Боже милий!"
Зтиха промовляють.

В місті горе, в місті голод,
Ні води, ні зерна,
Ще і чума загостила,
Смерть немилосерна!

Кругом міста ходить Турок,
Згорда споглядає,
Тре весело свої руки,
Пісоньку співає.

„Бачиш ту вежу там?—каже—
А той хрест, ті мури?
Завтра наша нога стане,
Й Німцеви — тортури!

„А там, де хрест нині видно,
Півмісяць засяє!
Один Магомед, пророк наш,
В світі силу має!"

* * *

Бють гармати, падуть мури,
Кругом кров, пожари...
Ґраф Штаремберґ зібрав військо,
Формує кошари.

Заглядає в кождий кутик,
Народ загріває,
Тут і там дає прикази,
Героя шукає.

„Чи є, браття, тут між нами
Людина така,
Щоб пройшла крізь ту залогу
До Льотаринського князя?

„Там Собеський з козаками
Разом поспішають,
А козаки — це герої!
Всі їх добре знають".

„Тяжко, брате, тяжко, друже",
Старші одвічають,
„Перейти оті табори,
Що ґори вкривають.

„Та ще й мову турецькую
Конче треба знати,
Щоб через це страшне пекло,
До своїх дістатись".

„Пане ґрафе!"—каже Екман—
„Я такого знаю:
Це козак із Запорожа,
Що тут пробуває.

„Він у Турків був в неволі
Через довгі роки,
Знає мову, їх звичаї,
Ще й думки глибокі".

Ґраф Штаремберґ усміхнувся,
Зрадів, мов дитина,
Прикликає Кульчицького,
Козацького сина.

Розказавши, у чім діло,
Де має дібратись,
Розпоров йому жупана,
Дав письмо сховати.

„Добре, пане, я це зроблю,
Я козак із роду,
А козаки все боролись
За волю народу.

„Чи за свою, чи чужую
Ми кров проливали,
То за Ляхів то за Москву
Життя віддавали".

Перехрестився Кульчицький,
Попрощавсь з женою,
Надів зброю турецькую
І пішов з журбою.

* * *

Дні минали, мов ті літа,
Ґраф хоче здаватись,
Аж тут чути: „Гурра! гурра!"
Почали стрілятись.

„Боже милий, що сталося?"
Всі разом питають...
„То напевно Запорожці
Віdню відсіч дають!"

* * *

Турки бились мов ті звірі,
Та не стало сили:
Заламались, повтікали,
Аж штани губили.

А Віденці Кульчицького
Героєм назвали,
Обдарили щедро злотом,
В книги записали.

ЩАСЛИВИЙ ОСТРОВ.

У світі є ще куток, до якого не дісталася ще звукова фільма. Це остров св. Олени. Одинокий кінотеатр отворений тут лише раз на тиждень і висвітлює тільки німі фільми. Власник не має настільки грошей, щоби міг купити звуковий апарат. Одинокою розривкою на острові є приїзд корабля. Діється це раз на два тижні. Того дня ніхто не працює, жінки чешуться у барбера, надягають, що мають найліпшого. Остров має власний часопис, який пишуть на машині до писання, а відбивають на шапірографі. Життя на острові дуже дешеве.

БЖОЛЯР.

— Ви займаєтеся бжолярством — чи вам це оплачується?

— Ще й як! Від минулої весни ніхто зі свояків не навідався до мого саду.

— Який ти нині виелеґантований! Певно дістав спадщину?

— Так.

— Що?

— Саме цей одяг.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(3)

Тарзан знайшов оселю людоїдів покинену ними. Тому він помандрував далі в джунглі. Тарзанови довелося переходити широкі простори пересохлої від сонця землі без ростин і води. Він переживав дуже багато й тяжко. Нарешті Тарзан дійшов до африканського праліса, де не лише не було ніколи ноги білої людини, але й око білої людини навіть здалека не бачило цього праліса. Праліс ще виднівся далеко, а Тарзанови вже довелося переходити через напів засохлі колючі кущі, що ранили його тіло.

Тарзанови часами здавалося, що в нього не стане сили дібратися до того ліса, який так манив його до себе своїм зеленим виглядом та, здавалося, прохолодою. Там Тарзан сподівався знайти собі доволі води й поживи. Він нарешті дібрався до ліса. Там на березі ріки він відпочив. Напившися досхочу води, він рушив далі. Тарзан поспішав у тому напрямі, де він сподівався знайти сліди своєї дружини. У вузькому місці ріки він перебрався на другий берег.

З великими трудноцами Тарзан перебрив ріку, вибравши мілке місце. Ріка кишіла від якихось дивних плазунів та риб, що кидалися до Тарзана, щоби вкусити його за ноги. Він ледви відбився від них. Добре, що в мілкому місці вони були всі малі. Нарешті він опинився на другому боці ріки. Пройшовши трохи в глибину ліса, Тарзан стрів стадо величезних гіпопотамів, носорогів та слонів. Розміри їх були надзвичайно великі й тепер Тарзан зрозумів, чому тут не жие людина.

Тарзан знав, що йому треба тепер перейти через цей праліс незнаних йому розмірів. Чим далі в ліс, тим більше Тарзан дивувався. Він скрізь стрічав знайомі йому птиці та звірину. Але все це було незвичайно великих розмірів. Здавалося, що в цій закутинці Африки, в цьому пралісі збереглися не лише дерева, але й звірі та птиці таких розмірів, яких вони були сотки тисяч років тому. Всі ці звірі були люті й кровожадні, що скажено кидалися на свою жертву.

